

“ตดหมูตดหมา” เพิ่มสมรรถภาพทางเพศได้จริงหรือ?

พิชานันท์ ลิแก้ว

สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาพจากหนังสือพืชกินได้ในป่าสะแกราช
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)

“ตดหมูตดหมา” เป็นชื่อของพืชชนิดหนึ่งที่กำลังมีกระแสโด่งดังอยู่ในโลกโซเชียลเกี่ยวกับสรรพคุณช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ ซึ่งหลายคนติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสมุนไพรคงเคยได้ยินหรือได้เห็นผ่านหูผ่านตามาบ้าง ต้นตดหมูตดหมาเป็นไม้ล้มลุก มีชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Paederia linearis* Hook.f. และมีชื่อพ้องที่เรียกแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่นเช่น ต่ายานตัวผู้ พังโหม ย่านพาโหม หญ้าตดหมา เป็นต้น ลักษณะของต้นตดหมูตดหมา เป็นพืชเถาเลื้อย มีขนสีขาวปกคลุม ใบเรียงตรงข้าม ใบผอมยาว ปลายใบแหลม ดอกมีลักษณะเป็นช่อแบบกลุ่มย่อย ออกตามง่ามใบ ช่อดอกมีกิ่งแขนง บนกิ่งแขนงมีจะดอกซึ่งมักจะออกเป็นกลุ่ม ดอกมีกลีบเลี้ยงขนาดเล็กเป็นซี่ ผลกลมรูปไข่ ทั้งส่วนกลีบดอกและผลมีขนปกคลุม (1) ส่วนใบ ลำต้น และรากจะมีกลิ่นแรง สรรพคุณของต้นตดหมูตดหมาตามตำราพื้นบ้านคือ ส่วนใบ ใช้แก้ท้องเสีย แก้กัวร้อน แก้กษัตริการ แก้ก้น แก้กปวดฟัน ถอนพิษงู ส่วนเถา ใช้แก้ซาง แก้กท้องเสีย แก้กัวร้อน รักษาرامةขนาด ขับพยาธิไส้เดือน ดอก ใช้ขับน้ำนมและแก้ไข้จับสัน ผล ใช้แก้ไข้จับสัน หีดไอ แก้กริดสีดวงทวาร ขับน้ำนม ส่วนราก ใช้ต้มกับน้ำดื่มแก้อาการท้องอืดท้องเฟ้อ (1-2)

จากการสืบค้นงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาของต้นตดหมูตดหมาพบว่า มีงานวิจัยค่อนข้างน้อยมาก ยังไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพทางเพศ พบเพียงว่าส่วนรากของต้นตดหมูตดหมา มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ (3) และต้านเอนไซม์ acetylcholinesterase (4-5) ซึ่งอาจเป็นผลดีในการพัฒนาต่อยอดงานวิจัยสำหรับผลิตภัณฑ์รักษาโรคอัลไซเมอร์ในอนาคต แต่อย่างไรก็ตาม งานวิจัยทั้งหมดยังอยู่ในขั้นการตรวจวิเคราะห์เบื้องต้นและเป็นการศึกษาในหลอดทดลอง (*in vitro*) เท่านั้น และยังไม่พบการศึกษาถึงความเป็นพิษ จึงไม่สามารถระบุถึงขนาดและวิธีการใช้ที่เหมาะสมและปลอดภัยได้ นอกจากนี้ในประเทศไทยยังพบพืชที่อยู่ในสกุลเดียวกันกับต้นตดหมูตดหมาที่มีลักษณะใกล้เคียงกันและมีชื่อเรียกพ้องกันได้แก่ พังโหม (*Paederia foetida* L. var. *foetida*) และหญ้าตดหมา (*Paederia pilifera* Hook.f.) ซึ่งแต่ละต้นก็มีสรรพคุณที่แตกต่างกันไป (6) ดังนั้นจึงควรพิจารณาเลือกใช้ด้วยความระมัดระวัง

เอกสารอ้างอิง

1. นันทวัน บุญยะประภัศร, บรรณาธิการ. สมุนไพรไม้พุ่มบ้าน 1. กรุงเทพฯ: บริษัทประชาชน จำกัด; 2543. 895 หน้า.
2. วงศ์สถิตย์ ฉั่วสกุล, พร้อมจิต ศรีลัมพ์, พรทิพย์ สุภัทรวิชย์. สมุนไพรพุ่มบ้านอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ (2). วารสารเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2538;22(2):55-67.
3. Sudta P, Sabyjai C, Wanirat K. Phytochemical analysis, *In vitro* antioxidant and cytotoxicity activity of extracts of *Paederia linearis* Hook.f. root. The Sci J of Phetchaburi Rajabhat University 2013;10(1):5-18.
4. Ingkaninan K, Temkitthawon P, Chuenchom K, Yuyaem T, Thongnoi W. Screening for acetylcholinesterase inhibitory activity in plants used in Thai traditional rejuvenating and neurotonic remedies. J Ethnopharmacol 2003;89(2-3):261-4.
5. Mukherjee PK, Kumar V, Mal M, Houghton PJ. Acetylcholinesterase inhibitors from plants. Phytomedicine 2007;14(4):289-300.
6. สุธรรม อารีกุล. องค์ความรู้เรื่องพืชป่าที่ใช้ประโยชน์ทางภาคเหนือของไทย 2. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด; 2552. 751 หน้า.